

ГОВОР НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ, ПРАТЕНИК И РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Во моментот кога стоиме пред донесувањето на Законот за Македонската академија на науките и уметностите – сам по себе се налага еден осврт врз нашиот културен развој во овие две децении од денот на ослободувањето. Тој период се карактеризира со постепено и упорно освојување на оние форми на современиот научен и културен живот што му припаѓаат на еден развиен народ и чинат составен дел на неговата културна традиција, а што на македонскиот народ му станаа достапни дури по победата на Револуцијата, во која тој учествуваше заедно со сите братски југословенски народи. Во тој процес на освојување имаше повеќе клучни моменти, за кои сите ние добро се сеќаваме, за да нема особена потреба сега посебно на нив да укажувам. Доста ќе биде ако го споменам само формирањето на Универзитетот во Скопје во 1949 година.

Секој таков момент, и во индивидуалниот опит на нашите културни работници и во колективната свест на нашата средина, се доживуваше длабоко како нова проба на нашите сили, во која волјата да се истрае и да се постигне успех не може да оди без чувството на голема одговорност спрема задачите што се примаат. Тоа чувство е заправо најдобрата гаранција за тоа дека во практиката ќе се оди напред смислено, со правилно проценување на своите можности. Ние имаме веќе зад себе доволно богат опит и ред позитивни резултати во нашиот културен развој. Драгоцен придобивка на тој опит е разбирањето дека само до толку една форма се оправдува, до колку нема да се даде да ја потчини рутината и посредственоста, ами ќе им отвори поле за натпревар на оние културно активни личности кои го гледаат своето призвание не во обезбедувањето на привилегии, а над сè во создавањето на вистински културни вредности. Иако се чини дека до едно вакво разбирање не е тешко да се дојде, сосем поинаку се претставува работата кога тоа треба да се отелотвори во практиката како остар рефлекс, што ѝ помага на една културна средина да го одлачи беспогрешно и со сета правилност вредното од посредственото.

Сигурно нема да погрешиме ако речеме дека една од најсуштествените страни во нашиот културен развој за овие дваесет години се состоеше имено во тоа диференцирање, кое е секако постојан процес, но кое има посебна важност во

еден период обележан како целосно културно конституирање на народ што порано немал можност за слободен развиток. Секој наш успех на полето на науката и уметноста, постигнат во овој период, не е само значаен сам по себе, ами придобива уште поголема важност со оглед на тоа што се изградува и како систем на релативна валоризација во еден културен живот што сè повеќе се разгранува. Мислам дека ова го сфаќаат, со полна емоционална ангажираност, сè повеќе наши луѓе. Тоа станува составен дел на нашата свест за себеси, за нашиот културен облик. Сосема е закономерно таа свест да се пројавува сè поизразито како решавачки фактор во сите крупни иницијативи што стојат натаму пред нас.

Формирањето на Македонската академија е секако еден од нашите најкрупни потфати на културното поле. Врз она што сме го постигнале досега во областа на науката и уметноста, и што претставува определено рамниште, таа треба да се јави како форма што ќе ја помогне нашата поширока културна афирмација, ќе го помогне развојот на нашата наука и култура, учествувајќи во позитивна смисла во процесот на диференцирање на културните вредности. Ми се чинеше сосем природно поради тоа да потсетам при овој случај на некои карактеристики на нашиот културен развиток и на улогата на културната свест во него. Еден закон како овој што треба да го изгласаме, и што и јас го прифаќам, едновременно и произлегува од таа свест и бара потврда за неа.